

Uzasadnienie
do
Zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia 7 kwietnia 2025 r.
w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Mały Śnieżnik”

Zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940) uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Zarządzenie określa nazwę rezerwatu, jego położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Regionalny dyrektor ochrony środowiska, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, po zasięgnięciu opinii regionalnej rady ochrony przyrody, może zwiększyć obszar rezerwatu przyrody, zmienić cele ochrony, a w razie bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych, dla których rezerwat został powołany - zmniejszyć obszar rezerwatu przyrody albo zlikwidować rezerwat przyrody.

Mały Śnieżnik (1326 m n.p.m.) stanowi drugi co do wysokości szczyt Masywu Śnieżnika w Sudetach Wschodnich. Wierzchołek i zbocza Małego Śnieżnika wraz ze zboczami Goworka (1320 m n.p.m.) i Wysoczki (1185 m n.p.m.), a także południowymi zboczami Średniaka (1210 m n.p.m.), to miejsca o wyjątkowych walorach przyrodniczych obejmującym cenne elementy przyrody żywej i nieożywionej, stanowiące dobrze zachowane ekosystemy budowane m.in. przez rzadkie siedliska przyrodnicze: wysokogórskie borówczyska bażynowe *Empetro-Vaccinietum* (4060), ziołorośla górskie *Andenostylion alliariae* i ziołorośla nadrzeczne *Convolvuletalia sepium* (6430), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae* (7140)), piargi i gołoborza krzemianowe (8110), bory i lasy bagienne (*91D0), górskie bory świerkowe *Piceion abietis* (9410).

Płat wysokogórskich borówczysk bażynowych na zachodnim zboczu szczytu Goworka jest jedynym poza kopułą Śnieżnika stwierdzeniem tego siedliska w Masywie Śnieżnika. Płat siedliska przyrodniczego – piargi i gołoborza krzemianowe jest największym płatem tego siedliska w całym obszarze Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016). Na szczególną uwagę zasługują także dobrze wykształcone płaty priorytetowego siedliska borów i lasów bagiennych. W obrębie rezerwatu płaty tego siedliska występują niezwykle cenne gatunki entomofauny, takie jak: *Sterrhopterix standfussii* (koszówka), *Rheumaptera*

subhastata (paśnik włócznieak), *Somatochlora alpestris* (miedziopierś górską - wałka, związana z oczkami wodnymi), *Aeshna juncea* (żagnica torfowa). Na uwagę zasługuje fakt, iż świerki pospolite *Picea abies* porastające torfowisko pod Małym Śnieżnikiem są jednymi z najstarszych okazów tego gatunku w Polsce. Badania naukowe potwierdziły wiek jednego ze świerków na około 370 lat co wskazuje, że jest to prawdopodobnie jeden z najstarszych okazów tego gatunku w polskiej części Sudetów i prawdopodobnie w Polsce. W związku z tym niezwykle ważna jest ochrona bierna tego specyficznego ekosystemu i umożliwienie trwania nieprzerwanie naturalnych procesów zachodzących na torfowiskach.

Obecność tak licznej grupy siedlisk przyrodniczych wiąże się także z bogactwem rzadkich i zagrożonych składników szaty roślinnej – roślin naczyniowych, mszaków, porostów i grzybów. Występują tu m.in.: wroniec widlasty *Huperzia selago*, widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*, bażyna obupłciowa *Empetrum hermaphroditum*, borówka bagienna *Vaccinium uliginosum*, płucnica islandzka *Cetraria islandica*, chróścik obnażony *Stereocaulon vesuvianum*, naleźlina skalna *Andreaea rupestris*, tojad sudecki *Aconitum plicatum*, ciemniżyca zielona *Veratrum lobelianum*, torfowiec nastroszony *Sphagnum squarrosum*, mitróweczka błotna *Mitrula paludosa*, nastroszek kędzierzawy *Uloa crispa* i nastroszek Brucha *Uloa bruchii*.

Obszar rezerwatu oraz jego otuliny jest także miejscem bytowania licznej ornitofauny. Można tu spotkać m.in. dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, włośchatkę *Aegolius funereus*, sóweczkę *Glaucidium passerinum*, trzmielojadę *Pernis apivorus*, drozda obrożnego *Turdus torquatus*. W dużym zagęszczeniu żyją tu pleszki *Phoenicurus phoenicurus*, świergotki drzewne *Anthus trivialis* i strzyżyki *Troglodytes troglodytes*.

Opisana wyżej różnorodność typów siedlisk przyrodniczych rozwiniętych na różnego rodzaju podłożach skalnych i torfowych wraz z bogactwem występującej tu flory i fauny świadczy o dużej naturalności występujących tu ekosystemów i bezwzględnej potrzebie zachowania ich w stanie niezmienionym dla ochrony ich wartości przyrodniczych i naukowych.

Rezerwat przyrody „Mały Śnieżnik” wraz z rezerwatami „Śnieżnik Kłodzki” i „Jaskinia Niedźwiedzia” (powiększonymi w 2023 roku), stworzy zwarty obszar ochrony ścisłej o łącznej powierzchni około 807 ha, który umożliwi kompleksową ochronę najcenniejszych obszarów Masywu Śnieżnika – jednego z najbogatszych przyrodniczo pasm górskich w Sudetach. Ponadto ww. rezerваты przyrody na polsko-czeskim pograniczu wraz z czeskim Narodowym Rezerwatem Przyrody „Králický Sněžník” (Národní Přírodní Rezervace Králický Sněžník) utworzą spójny, transgraniczny obszar ochrony ścisłej.

Propozycja utworzenia rezerwatu została poddana konsultacjom społecznym. Informacja o zamiarze utworzenia rezerwatu wraz z mapami określającymi jego proponowane granice oraz granice otuliny, a także podstawowymi wartościami przyrodniczymi została podana do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu. W ramach konsultacji wpłynęły liczne uwagi, które zostały przekazane także do Nadleśnictwa Międzylesie - wnioskodawcy utworzenia przedmiotowego rezerwatu.

W wyniku konsultacji zostały częściowo zmodyfikowane granice rezerwatu oraz jego otuliny - poprzez zwiększenie ich powierzchni względem proponowanej pierwotnie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu ustosunkował się do wszystkich uwag, które wpłynęły w ramach konsultacji, a odpowiedzi udostępnił publicznie (na stronie internetowej Dyrekcji). Dokumentacja z procesu konsultacji znajduje się w aktach rezerwatu.

W celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami zewnętrznymi wyznaczona została otulina, która obejmuje obszary leśne przylegające bezpośrednio do granicy rezerwatu (drzewostany o niższych wartościach przyrodniczych) stanowiąc bufor oddzielający najcenniejsze obszary rezerwatu od wpływów zewnętrznych, m.in. antropopresji lub potencjalnej intensywnej gospodarki leśnej.

Rezerwat zlokalizowany jest w granicach obszaru Natura 2000 – specjalnego obszaru ochrony siedlisk Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016).

Załącznik nr 1 do zarządzenia określa przebieg granicy rezerwatu oraz obszar jego otuliny na tle ewidencji leśnej Nadleśnictwa Międzylesie oraz ewidencji gruntów gmin: Bystrzyca Kłodzka i Międzylesie. Powierzchnia rezerwatu została oparta o granice wydziałów leśnych - zgodnie z ewidencją Lasów Państwowych, natomiast granica otuliny została oparta – w granicach gruntów należących do Lasów Państwowych o granice wydziałów, natomiast na pozostałych gruntach o granice działek ewidencyjnych. Na tej podstawie została wyliczona powierzchnia rezerwatu (tj. 359,51 ha) oraz jego otuliny (140,99 ha).

W granicach rezerwatu przyrody „Mały Śnieżnik” obowiązują zakazy wymienione w art. 15 ust. 1 *ustawy o ochronie przyrody*.

Projekt zarządzenia uzyskał pozytywną opinię Regionalnej Rady Ochrony Przyrody we Wrocławiu – uchwała nr 6/2024 z dnia 29 listopada 2024 r.

Projekt zarządzenia został zaopiniowany przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska – pismo nr DZP-WO.6200.18.2025.AP z dnia 13 lutego 2025 r. z uwagami, które uwzględniono w następującym zakresie:

- zmieniono celu ochrony rezerwatu przyrody na mniej szczegółowy,
- zmieniono klasyfikację rezerwatu na rodzaj leśny (L), główny typ ekosystemu na leśny i borowy (EL), podtyp borów górskich i podgórskich (bgp),
- skorygowano zapisy publikatorów ustaw,
- skorygowano omyłkę w arkuszu mapy,
- skorygowano omyłkę w zapisie współrzędnych punktów załamania granic.

Ponadto, w myśl art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009r. *o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) projekt ww. zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 5 marca 2025 r.

Mając na uwadze charakter niniejszej regulacji, zarządzenie będzie miało wpływ na wydatki Budżetu Państwa w zasobach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu związane z koniecznością oznakowania granic rezerwatu tablicami urzędowymi i informacyjnymi, przygotowaniem oraz realizacją ewentualnych zadań ochronnych ustalonych dla obszaru rezerwatu. Część działań ochronnych będzie prowadzona w ramach gospodarki leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe i przez nie finansowana. Zarządzenie nie będzie mieć bezpośredniego wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów. Nie naruszy także przepisów zawartych w prawie Unii Europejskiej.